

Cartea le este dedicată tuturor copiilor
care pot să iubească toți oamenii
și care vor să schimbe lumea.

Copii, încape toată Antichitatea greacă într-un lift?

Theodoros Papakostas

Traducere din limba greacă de
Ana-Maria Lucescu

Ilustrații de
Lawrence Elwick

Cuprins

Cuvânt-înainte 9

Introducere 13

1. Epoca Pietrei 25

2. Civilizația cicladică 45

3. Civilizația minoică 57

4. Civilizația miceniană 73

5. Epoca Întunecată 89

6. Epoca geometrică 101

7. Epoca arhaică 113

8. Războaiele persane 139

9. Epoca clasică 153

10. Alexandru cel Mare 177

11. Epoca elenistică 191

12. Epoca romană 203

Epilog 213

Introducere

Nu-i așa că sunt minunate lifturile?! Se mișcă neîncetat în sus și-n jos și se opresc când la un etaj, când la altul. Ai intrat vreodată într-un lift de sticlă, din care poți vedea oamenii și obiectele de dedesubt micșorându-se pe măsură ce urci? Ai impresia că zbori. Nu-i așa că e grozav să te plimbi cu un asemenea lift?! Să nu crezi că doar ție îți place, pentru că ești copil. Și adulții se dau în vânt după așa ceva. Faptul că ne maturizăm nu înseamnă că nu ne mai distrăm.

Lifturile urcă și coboară – nu rămân niciodată în același loc. La fel e și omenirea, care se mișcă în timp, se schimbă și deseori progresează, dar câteodată face și câțiva pași înapoi. Asemenea lifturilor, ea urcă uneori, iar alteori coboară. Într-un astfel de lift au rămas blocați într-o zi doi oameni.

Erau doi oameni obișnuiți. N-aveau niciun motiv să se îngrijoreze. Liftul era spațios, avea muzică și exista suficient loc ca amândoi să stea confortabil pe jos. Au anunțat să vină cineva să-i scoată de-acolo, iar acum așteptau. Ca să mai treacă timpul, s-au prezentat și au început să discute.

– Cum te cheamă?

– Alexandru. Pe tine?

– Luca. Încântat de cunoștință! Crezi că vom aștepta mult?

– Nu cred. Dar nu-i grav, măcar ne ținem de urât unul altuia.

– Cu ce te ocupi, Luca? a întrebat Alexandru.

– Sunt arheolog.

– Arheolog? Ce frumos! Ador mitologia.

– Asta-i altceva. Mitologia și arheologia sunt două lucruri diferite. Există o legătură între ele, desigur, dar mitologia este doar un aspect al lumii antice, care, apropo, e imensă. Iar arheologia ne ajută să descoperim și lumea antică, și mitologia pe care aceasta și-a imaginat-o.

– Și care e diferența dintre arheologie și mitologie?

– Arheologia studiază trecutul omenirii prin intermediul obiectelor și al urmelor lăsate de om de-a lungul timpului pe planetă. Ea există oriunde trăiesc sau au trăit oameni. Arheologia greacă se ocupă cu trecutul lumii grecești. Această lume antică avea, desigur, propriile povestiri, basme, legende, tradiții și, bineînțeles, propria religie. Toate aceste legende, tradiții și povestiri zămislite de grecii antici constituie ceea ce noi numim astăzi mitologia greacă. De fapt, cea mai mare parte a mitologiei grecești

Copii, încapă toată Antichitatea greacă într-un lift?

e dată de poezii și artiștii antici. Prin urmare, mitologia greacă nu cuprinde istorisiri reale, ci povești izvorâte din imaginația grecilor antici. Te pot ajuta să le descoperi pe amândouă.

— Dar tu, de fapt, ce faci, ca arheolog?

— Studiez oamenii. Nu pe cei de astăzi, ci pe cei care au trăit acum mii de ani. Oamenii trăiesc pe planeta asta – și niciunde altundeva – de foarte mult timp. Toți oamenii care au existat vreodată au trăit pe planeta asta. Și, cu toate că cei dinaintea noastră au dispărut, au lăsat în urma lor obiecte, case, lucruri – pe scurt, tot ce au realizat. Ne-au lăsat chiar și gândurile lor. Redescoperind aceste obiecte pe care ni le-au lăsat, mai mari sau mai mici, uriașe sau microscopice, putem să-i descoperim chiar pe ei!

— Am o întrebare, totuși. De ce nu pot, pur și simplu, să-mi trăiesc viața azi, fără să-mi bat capul cu ce s-a întâmplat în urmă cu atâția ani? Cu ce mă ajută?

Theodoros Papakostas

— Poți să-ți trăiești viața fără să înveți nimic, e adevărat. Dar... orice vei vrea să faci în viitor, va trebui să te întorci la cunoștințele dobândite de cei care s-au ocupat cu acel domeniu înaintea ta. Așadar, ai nevoie de trecut pentru a înțelege cum ai ajuns aici! Altfel, vei înainta orbește. Cei care știu ce s-a petrecut deja și au cunoștințele necesare vor reuși mult mai multe în viață și vor trăi mai bine. Să-ți explic altfel: imaginează-ți că, într-o zi, te trezești și nu-ți mai amintești nimic. Nici cine ești, nici cine sunt părinții și bunicii tăi. Nu ai vrea să-ți recapteți memoria?

— Bate-n lemn! Normal că aș vrea să mi-o recapăt. Este îngrozitor să suferi de amnezie.

— Exact. Așa și umanitatea vrea să-și cunoască trecutul, pentru că nu e nici bine, nici frumos să uităm istoria mării familii, adică a omenirii din care facem cu toții parte. Dacă vrem să ne înțelegem atât pe noi înșine, cât și pe ceilalți, trebuie să știm cum am ajuns până aici.

Iar aceste informații ne vor ajuta să construim un viitor mai bun. Și încă ceva. Îți plac filmele, serialele, basmele? Poveștile, în general, fie că sunt de aventură, comedii sau polițiste?

— Normal!

— Ei bine, imaginează-ți cum ar fi să-ți lași mintea să cutreiere prin asemenea povești, dar care, de fapt, s-au petrecut de-adevăratelea! Să călătorești prin alte lumi, îndepărtate, cu oameni care aveau atât de multe în comun cu noi, dar care, în același timp, erau atât de diferiți. Arheologia explorează toate civilizațiile umane, din deșertul fierbinte până la Polul Nord și de la junglele îndepărtate până la insulele grecești. Oriunde există oameni, există și arheologie! Putem să descoperim oamenii și să învățăm de la ei. Întrucât lucrurile descoperite s-au petrecut și i-au condus pe acei oameni spre ceva bun sau rău, putem învăța din greșelile lor și ne putem inspira din ceea ce au reușit să facă sau au făcut mai bine decât noi. Printre civilizațiile antice se

numără și acelea care au înflorit pe acest meleag, căruia îi spunem Grecia.

— Au fost mai multe? Grecia antică nu era una singură?

— Grecia clasică a fost una singură, dar chiar și ea cuprindea mai multe Grecii. Însă, pe lângă această Antichitate greacă clasică, există mult mai multe lucruri de descoperit în legătură cu trecutul acestui loc.

— Adică? Ce altceva mai exista în Antichitate?

— Foarte multe! Vom descoperi cum trăiau oamenii la începutul existenței lor, ce le plăcea să facă pe vremea când locuiau în peșteri – înainte chiar să învețe cum se construiesc casele sau cum se face pâinea –, ne vom întâlni cu civilizații necunoscute, care aveau palate imense și o artă impresionantă, vom vorbi despre cetăți cu ziduri înalte și eroi, despre legende care încă ne fascinează, vom întâlni un măgăruș care a ajutat la construirea celui mai frumos templu, vom afla cum a devenit măslinul un simbol al păcii și vom

vedea cum a reușit un dans controversat să contribuie la nașterea democrației! Vom începe cu începutul, și anume cu momentul în care a fost creat omul, și vom parcurge, una câte una, toate acele epoci minunate și atât de diferite.

— Sună interesant! Nu cred că mă voi plictisi.

— Nu te vei plictisi deloc, îți promit. Și știi de ce? Pentru că fiecare epocă e atât de diferită și de interesantă, încât o să-ți fie greu s-o preferi pe una, și nu pe cealaltă.

— Doar că... știi... mi-e cam foame. Dacă am avea și ceva de ronțăit...

— Stai puțin!

Luca a scos din rucsac o pungă cu chipsuri. După ce a deschis-o și a așezat-o între ei, fiecare a luat câte un chips, l-a băgat în gură și, odată cu primul cranț, s-a pornit discuția...